

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
Αντιπροσωπεία στην Ελλάδα

ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Ελληνική Γλώσσα και Μετάφραση
στη Διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση

ΟΜΙΛΙΑ
Β.Α. Φιλόπουλου

Η Ανάγκη της Ορολογίας για
την Ανάπτυξη της Γλώσσας

ΖΑΠΠΕΙΟ ΜΕΓΑΡΟ
24 και 25 Νοεμβρίου 1994
ΑΘΗΝΑ

Η ΑΝΑΓΚΗ ΤΗΣ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Β.Α. Φιλόπουλου
Προέδρου Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ελληνική γλώσσα διέρχεται μεταβατική περίοδο εξαιτίας των συνθηκών που διαμορφώνονται σε εθνικό αλλά πιο πολύ σε διεθνές επίπεδο. Παράγοντες όπως η αλματώδης αύξηση της γνώσης, οι επαναστατικές τεχνολογικές εξελίξεις, η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, έχουν αρχίσει να επηρεάζουν και θα επηρεάσουν ριζικά τη γλώσσα μας. Αν δεν υπάρξει η απαραίτητη δραστηριοποίηση, η ελληνική γλώσσα θα συρρικνωθεί σε γλώσσα του σπιτιού και τελικά θα εξαφανιστεί όπως λ.χ. η αρβανίτικη που μιλούσαν οι δίγλωσσοι Έλληνες.

Για να παραμείνει η γλώσσα μας ζωντανή απαιτείται να παράγονται δομικά στοιχεία της, δηλαδή όροι για κάθε καινούρια έννοια σε όλα τα γνωστικά πεδία. Ετσι μόνο η ελληνική γλώσσα θα συνεχίσει να είναι κατάλληλη για τη μετάδοση της γνώσης. Η κατακυρίαση της γλώσσας θα επέλθει από την άκριτη εισβολή ξένων όρων, που συνιστούν την κερκόπορτα για την υποκατάστασή της.

Ως σήμερα, όλοι αναφέρονται στο πρόβλημα, αλλά πέρα από ωραία λόγια, από έργα ουδέν. Μοναδική προσπάθεια η ίδρυση της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ), η οποία επιδιώκει την ενημέρωση για τη σημασία της ελληνικής ορολογίας, τη μετάδοση των αρχών που διέπουν την παραγωγή όρων, τη σύσταση και συγκρότηση συλλογικών οργάνων εκπόνησης ορολογίας και το συντονισμό της δουλειάς τους με τη δημιουργία της κατάλληλης υποδομής.

Αν ευοδωθούν οι επιδιώξεις της ΕΛΕΤΟ θα υπάρξουν οι προϋποθέσεις για να συνεχιστεί η επίδραση της ελληνικής γλώσσας στη διεθνή ορολογία.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Γλώσσα είναι ο έναρθρος προφορικός λόγος, όπως ακριβώς υποδηλώνουν και τα δύο σημαίνοντα "γλώσσα" και "λόγος". Η γλώσσα είναι εκείνη που διαφοροποίησε τον άνθρωπο από τα ζώα δίνοντας σ' αυτόν τη δυνατότητα επικοινωνίας με τους ομοίους του για συνεργασία, ανταλλαγή απόψεων και ανάπτυξης της σκέψης. Το τελευταίο δείχνει ότι αν και η γλώσσα ήταν αποτέλεσμα της ανάπτυξης του εγκέφαλου, που οφείλεται στην όρθια στάση και στη χρήση των χεριών, τελικά ήταν εκείνη που συνέβαλε στην παραπέρα ανάπτυξή του.

Στο πιο μεγάλο μέρος της πορείας του έλλογου ανθρώπου πάνω στη γη, η γλώσσα μεταδινότανε από άνθρωπο σε άνθρωπο μόνο προφορικά. Πριν από λίγες χιλιετίες επιτεύχθηκε η αποτύπωση του λόγου με τη γραφή, που ως πρόσφατα ήταν ο μοναδικός τρόπος διατήρησης του λόγου. Η γραφή που κυοφορήθηκε μερικές χιλιετίες για να φθάσει στα φθογγολογικά ελληνικά αλφάβητα (ιωνικό-ελληνικό, κυμαϊκό-λατινικό), αποτέλεσε την πρώτη σημαντική εξέλιξη που εκτός από τις επιπτώσεις που είχε στον πολιτισμό και στην παραπέρα πορεία της ανθρωπότητας, άρχισε να επηρεάζει και την ίδια τη γλώσσα. Η αποτύπωση του λόγου περιόρισε τον παραπέρα κατακερματισμό της κάθε γλώσσας.

Πιθανόν αν δεν υπήρχε η γραφή οι αμερικανοί θα μιλούσαν γλώσσες που θα είχαν σχέση με την αγγλική οία και οι νεολατινικές με τη λατινική. Αλλά και το αντίθετο, δηλαδή με τη γραφή επιτεύχθηκε ενοποίηση γλωσσών όπως η γαλλική και η γερμανική. Στην περίπτωση της γλώσσας μας η γραφή αποτέλεσε ανασχετικό παράγοντα εξαιτίας της επιδίωξης επαναφοράς και αποκρυστάλλωσης της γλώσσας σε πιο παλιούς γλωσσικούς τύπους.

ΠΟΡΕΙΑ ΣΤΟ ΑΥΡΙΟ

Σήμερα σωρεία παραγόντων εγκυμονούν σημαντικές αλλαγές στη γλώσσα, τις οποίες είναι αδύνατο να προβλέψουμε. Ενδεικτικά παραθέτονται στη συνέχεια οι κύριοι παράγοντες που κατά τη γνώμη μας επηρεάζουν τις εξελίξεις στη γλώσσα.

Ανοδος στάθμης διαβίωσης

Η βιομηχανική εποχή επέφερε σημαντικές αλλαγές στις συνθήκες διαβίωσης του ανθρώπινου γένους. Με την άνοδο του βιοτικού επιπέδου, ανάμεσα στα άλλα αποτελέσματα, απελευθερώνεται ο μέσος άνθρωπος από την αποκλειστική αντιμετώπιση των άμεσων βιοτικών αναγκών και έχει τη δυνατότητα να μετέχει σε πολιτισμικές δραστηριότητες. Η παιδεία παύει να είναι προνόμιο λίγων και με την επέκταση της μόρφωσης όλο και σε πιο πλατιά στρώματα του πληθυσμού, η γλώσσα αναπτύσσεται απρόσκοπτα. Τα άφθονα μέσα, λ.χ. βιβλία, περιοδικά, η εκμηδένιση των αποστάσεων και οι συλλογικές επαφές λ.χ. συνέδρια, οδηγούν στο να αυξάνεται ο αριθμός όσων μετέχουν στο γλωσσικό γίγνεσθαι.

Αλματώδης αύξηση της γνώσης

Είναι γνωστό ότι η ανθρώπινη γνώση κάθε λίγα έτη διπλασιάζεται. Επόμενο είναι ότι με ανάλογο ρυθμό αυξάνουν οι έννοιες και η ανάγκη για καινούριους όρους. Υπάρχουν εκτιμήσεις για την τρομακτική αύξηση του αριθμού των όρων, που τους ανεβάζουν σε πάνω από 30.000.000⁽¹⁾.

Η ορολογία άρα και η γλώσσα αναπτύσσεται στους χώρους που αναπτύσσεται και η γνώση. Σε όποιες γλώσσες δεν δημιουργούνται όροι για τις καινούριες έννοιες, η νέα γνώση δεν μπορεί να μεταδοθεί με αποτέλεσμα οι γλώσσες αυτές, αναπόφευκτα να περιθωριοποιούνται.

Τεχνολογική επανάσταση

Από όλες τις επιστήμες που αναπτύχθηκαν στον αιώνα μας, την πιο μεγάλη επίπτωση στην πρόοδο είχε η Επιστήμη των Υλικών. Από τις πρωτοποριακές θεωρίες του Griffith το 1920 και του Taylor το 1934, η απόσταση ήταν πολύ μικρή ως την κατευθυνόμενη έρευνα που το 1948 οδήγησε στην ανακάλυψη του τρανζίστορ. Εκτοτε βιώνουμε τις αλλαγές που συμβαίνουν σε κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα που οφείλονται στις εφαρμογές της μικροηλεκτρονικής. Οι τηλεπικοινωνίες μας φέρνουν καθημερινά σε επαφή με όλο τον κόσμο. Κάθε είδους ηλεκτρονική συσκευή γίνεται κτήμα του μέσου ανθρώπου. Η πληροφορική με την καταπληκτική ανάπτυξη των ηλεκτρονικών υπολογιστών παρέχει αφάνταστες δυνατότητες. Στη γλώσσα οι επιπτώσεις της πληροφορικής έχουν αρχίσει να είναι καταλυτικές, από την επεξεργασία κειμένου ως τις τράπεζες όρων και την αυτόματη μετάφραση.

Αναπαραγωγή προφορικού λόγου

Η γραφή αποτέλεσε το μοναδικό μέσο για την αποτύπωση της ανθρώπινης σκέψης τις τελευταίες χιλιετίες και τα αποτελέσματα ήταν καταλυτικά για την ανάπτυξη του πολιτισμού και την πρόοδο της ανθρωπότητας. Για πολλές εφευρέσεις υποστηρίζεται ότι συντέλεσαν στην ανάπτυξη του πολιτισμού, όπως η κατεργασία των μετάλλων και προπαντός του σιδήρου, η μορφοποίηση του γυαλιού κ.ά, όμως με μόνο αυτές και δίχως τη γραφή δεν θα γίνονταν τα βήματα που έγιναν.

Σήμερα η αποτύπωση του ανθρώπινου λόγου γίνεται και με άλλα μέσα. Αυτή άρχισε με το δίσκο γραμμοφώνου, συνεχίστηκε με τη μαγνητική εγγραφή και σήμερα αναπτύσσεται ο οπτικός δίσκος και προχωράει με τελείως ηλεκτρονικό τρόπο στους επεξεργαστές.

Οι επιπτώσεις από την απευθείας αποτύπωση και αναπαραγωγή του προφορικού λόγου θα φανούν ίσως μετά από αρκετό καιρό. Δεν πρέπει να διεφεύγει το γεγονός ότι η εισαγωγή ξένων όρων είναι πολύ πιο εύκολη στον προφορικό λόγο.

Διεθνής οικονομικός ανταγωνισμός

Η κεφαλαιοκρατική ανάπτυξη της οικονομίας έχει διαμορφώσει νέες συνθήκες στην παγκόσμια υπάρχουσα κατάσταση, που έχουν επιπτώσεις και στη γλωσσική συμπεριφορά. Η αύξηση των διεθνών συναλλαγών οδηγεί αναπόφευκτα στην καθιέρωση μιας διεθνούς κοινής γλώσσας. Διεθνούς γλώσσας που δεν περιορίζεται μόνο στις εμπορικές συναλλαγές, αλλά ξεκινώντας απ' αυτές επεκτείνεται και στο Δίκαιο και στην τεχνολογία και στην επιστήμη. Συγκεκριμένο παράδειγμα η ανάπτυξη και διάδοση της διεθνούς τυποποίησης, που δεν καλύπτει μόνο τεχνολογικά θέματα αλλά και οργανωτικά και εμπορικά και φυσικά ορολογικά. Τα διεθνή πρότυπα γράφονται στην αγγλική και στη γαλλική γλώσσα, με σαφείς τάσεις υποχώρησης της γαλλικής γλώσσας.

Απότοκο της ανάγκης για την αντιμετώπιση του διεθνούς οικονομικού ανταγωνισμού ήταν και η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση οι επίσημες γλώσσες όλων των κρατών της είναι ισότιμες, δίχως όμως να παραγνωρίζεται η επιβολή που ασκείται από τις τρεις γλώσσες των μεγάλων χωρών και προπαντός της αγγλικής. Όμως η προσπάθεια που καταβάλλεται στα πλαίσια της Ένωσης, αποτελεί ευκαιρία για τη διατήρηση της ισοτιμίας της γλώσσας μας με τις άλλες γλώσσες, μόνο που απαιτείται πιο μεγάλη ανταπόκριση από εμάς τους ίδιους.

Καθιέρωση δημοτικής

Η καθιέρωση της δημοτικής γλώσσας απελευθέρωσε δυνάμεις που μπορούν να συντελέσουν στην απρόσκοπτη ανάπτυξη της ελληνικής γλώσσας. Η σημασία της καθολικής καθιέρωσης της δημοτικής μπορεί να προσομοιασθεί με την καθιέρωση του δυτικού αλφάβητου στην Τουρκία. Όπως ακριβώς η λατινική γραφή έδωσε τη δυνατότητα σε πλατιά στρώματα του τούρκικου λαού να μορφωθούν, ανάλογα και η καθιέρωση της δημοτικής δίνει την ευκαιρία σε όλους τους Έλληνες να μετέχουν στη γνώση. Αφού η γνώση μεταδίδεται κατά τον πιο μεγάλο βαθμό με το γραπτό λόγο, η καθαρεύουσα αποτελούσε τροχοπέδη στη μάθηση. Η πλειονότητα των παλαιών επιστημονικά μορφωμένων δεν ξανάνοιγε βιβλίο μετά τη λήψη του πτυχίου.

Με την αλλαγή δεν υπάρχει γλωσσικό πρόσκομμα για τη μελέτη ή τη συγγραφή ενός επιστημονικού βιβλίου, ενός άρθρου, μιας εργασίας. Το αποτέλεσμα είναι ότι έχουν δημιουργηθεί ευνοϊκές συνθήκες για μεταφορά και μετάδοση της γνώσης και επομένως για ανάπτυξη της γλώσσας, εφόσον αντιμετωπίζεται επιτυχώς το πρόβλημα της ορολογίας.

ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Από όσα εκτέθηκαν προκύπτει το συμπέρασμα ότι βρισκόμαστε σε μια μεταβατική περίοδο για τη γλώσσα, που προσπαθούμε να αντιμετωπίσουμε με παρωχημένες αντιλήψεις. Πολλοί επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους στην επίδιωξη συντήρησης της γλώσσας, που δεν έχει καμιά απολύτως σημασία στις υπάρχουσες συνθήκες. Είναι κρίμα να σπαταλιούνται δυνάμεις για την επαναφορά λόγιων τύπων, λες και αυτοί δεν αποτελούν δάνεια και φυσικά δεν αποδείχνουν τη διαχρονικότητα της γλώσσας μας, αλλά το αντίθετο.

Χρειάζεται να συνειδητοποιήσουμε ότι οι παράγοντες που προαναφέρθηκαν εγκυμονούν τεράστιους κινδύνους για τη γλώσσα μας αλλά συγχρόνως προσφέρουν μεγάλες δυνατότητες για την ανάπτυξή της. Αρκεί να αντιληφθούμε ότι στις σημερινές ταχύτατα μεταβαλλόμενες συνθήκες δε μπορούμε να επαφιέμεθα στη "φυσική" ανάπτυξη της γλώσσας αλλά απαιτείται συλλογική προσπάθεια και εκμετάλλευση των μέσων που έχουμε στη διάθεσή μας.

Όπως για να κατασκευαστεί ένα σπίτι χρειάζονται, πέρα από τη μελέτη του μηχανικού, τις εφαρμοζόμενες τεχνικές κ.ά, τα δομικά υλικά δηλ. σκυρόδεμα, τούβλα κτλ, έτσι και η γλώσσα πέρα από το συντακτικό και τη γραμματική χρειάζεται για να αναπτυχθεί την ορολογία. Στο πεδίο αυτό υπάρχουν πολλοί που εργάζονται, όμως τελείως ασυντόνιστα μεταξύ τους. Ακαδημαϊκοί δάσκαλοι και συγγραφείς, διερμηνείς και μεταφραστές, δημοσιογράφοι και υποτιτλιστές μοχθούν ο καθένας μόνος του και με υποτυπώδη βοηθήματα, να βρουν όρους για να ονοματίσουν στην ελληνική γλώσσα νεοεισαγόμενες έννοιες. Πολλές από τις προσπάθειές τους καταλήγουν σε λίγο-πολύ επιτυχή αποτελέσματα, όμως αυτά δεν αξιολογούνται.

Έτσι για την ίδια έννοια ρίχνονται στη γλωσσική αγορά διάφοροι όροι, με τεράστια σπατάλη δυνάμεων προκαλώντας μάλιστα γλωσσική σύγχυση. Πολλά παραδείγματα υπάρχουν όπως ρύπος - ρυπαντής, ρύπανση - μόλυνση, για να μην αναφερθούμε σε βαρβαροδάνεια όπως χορηγός - σπόνσορας, δρομέας - κάρσορας, κάλιο - ποτάσιο.

Αυτή η κατάσταση μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο με ένα όργανο για τον συντονισμό της ορολογίας στη γλώσσα μας, για να εξοικονομούνται χρόνος και δυνάμεις. Προς αυτή την κατεύθυνση το μόνο που γίνεται από πολλούς είναι τα ευχολόγια που μένουν σε ωραία λόγια.

Παράδειγμα η ρεαλιστική εισήγηση της επιτροπής του καθηγητή Τάσιου για τη δημιουργία "ενός μόνιμου μηχανισμού για την εκπόνηση, καθιέρωση και διάδοση της ελληνικής ορολογίας" δεν προχώρησε πέρα από την υποβολή της στη Γενική Γραμματεία Ερευνας και Τεχνολογίας⁽²⁾, παρά τις διαβεβαιώσεις της τότε πολιτικής ηγεσίας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

Διαφορετική τύχη είχε και ελπίζουμε να έχει η Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ)⁽³⁾. Πρόκειται για συλλογικό όργανο που ιδρύθηκε από πρόσωπα που δραστηριοποιούνται σε επιτροπές ορολογίας και κατανοούν την ανάγκη για συνεργασία, συντονισμό και δημιουργία υποδομής για την ορολογία.

Η κύρια φιλοδοξία της ΕΛΕΤΟ είναι να παροτρύνει να δημιουργηθούν συλλογικά όργανα ορολογίας, που να καλύπτουν κάθε γνωστικό πεδίο στο οποίο αναπτύσσεται δραστηριότητα στη χώρα μας, να υποστηρίζει το έργο τους και να το κάνει προσιτό σε κάθε ενδιαφερόμενο τόσο μέσα στην Ελλάδα όσο και σε άλλες χώρες. Με αυτό θα επιτευχθεί ο σκοπός της ΕΛΕΤΟ που είναι "η μελέτη, εκπόνηση, απόδοση, επεξεργασία, συγκέντρωση, συστηματοποίηση, διάδοση, αξιοποίηση και με οποιοδήποτε τρόπο ανάπτυξη της ελληνικής ορολογίας στον ευρύτερο εθνικό χώρο (Ελλάδα, Κύπρο, Ομογενείς της διασποράς).

Επίσης, σκοπός της ΕΛΕΤΟ είναι "η συμβολή στη συνεχή και σύμμετρη ανάπτυξη της ελληνικής γλώσσας για την κάλυψη των πολύπλευρων και επιτακτικών σύγχρονων αναγκών, όπως για τη βελτίωση της επικοινωνίας", ώστε με τη συνεχή αύξηση της γνώσης να μην περιθωριοποιείται η γλώσσα μας.

Ακόμα, στο σκοπό της ΕΛΕΤΟ περιλαμβάνεται "η κατάδειξη, προς κάθε κατεύθυνση, του θεμελιακού ρόλου της ελληνικής γλώσσας ως υλικού συνάμα και εργαλείου, στα οποία οφείλει, σε μεγάλο μέρος, την ύπαρξή του το διεθνές ορολογικό υπόβαθρο" και "η προώθηση και προαγωγή αυτού του ρόλου για την κάλυψη σημερινών και μελλοντικών αναγκών της διεθνούς ορολογίας".

Η εκπλήρωση του σκοπού της ΕΛΕΤΟ απαιτεί ποικιλόμορφη δραστηριότητα που αρχίζει με την προσπάθεια ενημέρωσης για τη σημασία της ελληνικής ορολογίας και την κατάσταση στην οποία βρίσκεται. Χρειάζεται να γίνει κοινή αντίληψη ότι η καθυστέρηση στην εξέλιξη της ελληνικής επιστημονικής και τεχνικής ορολογίας έναντι της αντίστοιχης ορολογίας των κύριων γλωσσών, εγκυμονεί κινδύνους για την ελληνική γλώσσα. Εφόσον συνεχιστεί αυτή η καθυστέρηση η ελληνική γλώσσα δεν θα χρησιμοποιείται αποτελεσματικά για τη νέα γνώση με ολέθρια συνέπεια τη συρρίκνωσή της σε περιθωριακή γλώσσα του σπιτιού. Πρέπει να συνειδητοποιηθεί από όλους ότι αν συνεχιστεί η υπάρχουσα κατάσταση η επικοινωνία σε κάθε τομέα δεν θα γίνεται στην ελληνική γλώσσα αλλά σε κάποια από τις κυρίαρχες γλώσσες.

Για το σκοπό αυτό σχεδιάζονται από την ΕΛΕΤΟ ενημερωτικές εκδηλώσεις, όπως συζητήσεις, διαλέξεις, ημερίδες, συμπόσια και συνέδρια. Ελπίζεται ότι τέτοιες εκδηλώσεις θα οδηγήσουν σε κινητοποίηση για την ορολογία.

Η συστηματική ορολογία, οι αρχές που πρέπει να ακολουθούνται κατά την παραγωγή όρων, διατύπωση ορισμών, κατάρτιση συστήματος εννοιών καθώς και η αναζήτηση ορολογίας δεν είναι γνωστά σε πολλούς και γι' αυτό η ΕΛΕΤΟ προσανατολίζεται να αναπτύξει δραστηριότητες επιμόρφωσης.

Πιστεύεται ότι οι εκδηλώσεις αυτού του είδους χρησιμεύουν για την προαγωγή, σε σημαντικό βαθμό, της Ορολογίας με την ενεργοποίηση όσων ενδιαφέρονται. Δηλαδή δημιουργείται επιστημονικό υπόβαθρο και παροτρύνονται τα κατάλληλα πρόσωπα για πραγματοποίηση ή συμμετοχή σε εθνικά, ευρωπαϊκά, ή διεθνή προγράμματα έρευνας, μελέτης, ανάπτυξης αρχών και μεθόδων ορολογίας καθώς και εκπόνησης, τυποποίησης, συγκριτικής μελέτης και συστηματοποίησης ορολογίας, που συνιστούν τη βάση για την πρόοδο της ελληνικής ορολογίας και γλώσσας.

Η ΕΛΕΤΟ θεωρεί ότι το παραγωγικό έργο ορολογίας πρέπει να πραγματοποιείται από συλλογικά όργανα, που μπορεί να είναι επιτροπές, ομάδες ή όργανα τυποποίησης. Γι' αυτό ενθαρρύνει και υποστηρίζει ηθικά και οικονομικά, καθώς και με κάθε πρόσφορο τρόπο τέτοια συλλογικά όργανα. Η Εταιρεία έχοντας επαφή με τα συλλογικά όργανα εκπόνησης ορολογίας αναλαμβάνει συντονιστική δράση. Αυτό διευκολύνει το έργο των ίδιων των συλλογικών οργάνων, αλλά και συντελεί στην ανάπτυξη ενιαίας ορολογίας. Το έργο προϋποθέτει σημαντική οργάνωση και προπαντός εξασφάλιση πόρων. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι συλλογικά όργανα πρέπει να δημιουργηθούν και να δραστηριοποιούνται και στις εσχατιές της ελληνικής επικράτειας, αλλά και στο εξωτερικό.

Επιτυχής αντιμετώπιση θα επιτευχθεί εφόσον αποκτηθούν ηλεκτρονικά μέσα και δημιουργηθεί Τράπεζα Ελληνικής Ορολογίας.

Η παραγωγή ελληνικής ορολογίας αποτελεί σχεδόν "νεκρό γράμμα" αν αυτή δεν διαδίδεται ώστε να εμπεδώνεται στη γλώσσα. Γι' αυτό η ΕΛΕΤΟ σκοπεύει να αναπτύξει εκδοτική δραστηριότητα. Θα προετοιμάζονται και θα διαθέτονται βιβλία σχετικά με την γλώσσα και την ορολογία, καθώς και λεξικά και λεξιλόγια. Έχοντας υπόψη τη σχετικά μεγάλη αγοραστική ζήτηση που υπάρχει για λεξικά και σχετικές εργασίες, προβλέπεται ότι οι εκδόσεις της Εταιρείας, ενώ θα είναι σε προσιτές τιμές, θα είναι τελικά επικερδείς.

Παράλληλα, η διάδοση της ορολογίας και η δημιουργία επαφής με τον κάθε ενδιαφερόμενο θα επιδιωχθεί, εκτός από την εφημεριδούλα "Ορόγραμμα" (κυκλοφορεί σε 500 περίπου αποδέκτες) και με την έκδοση περιοδικού. Ευελπιστείται ότι το περιοδικό θα κυκλοφορεί όχι μόνο στα μέλη και στους συνδρομητές, αλλά και από πρακτορείο για το γενικό κοινό.

Για να αναπτυχθεί άμιλλα, που συνιστά σημαντικό κίνητρο, στον τομέα της ορολογίας, η ΕΛΕΤΟ σχεδιάζει να διενεργεί επιστημονικούς διαγωνισμούς σχετικούς με το σκοπό της. Οι διαγωνισμοί θα διεξάγονται ύστερα από αθλοθέτηση βραβείων από όποιον επιθυμεί να συμβάλει στην ανύψωση της ορολογίας της ελληνικής γλώσσας. Τα βραβεία μπορεί να είναι χρηματικά ή άλλα, λ.χ. έκδοση εργασίας. Εφόσον εξασφαλιστούν υποτροφίες ή υποστήριξη για σπουδές οι διαγωνισμοί θα γίνονται για εκπαίδευση, μετεκπαίδευση ή εκπόνηση ερευνητικής εργασίας στο πεδίο της ορολογίας.

Η ΕΛΕΤΟ θεωρεί ότι χρειάζεται να δημιουργηθεί κέντρο για την επίλυση προβλημάτων ορολογίας που αντιμετωπίζουν δημόσιες υπηρεσίες, οργανισμοί, ερευνητικά ιδρύματα, εταιρείες, αλλά και ιδιώτες, στην Ελλάδα και στην αλλοδαπή. Η ύπαρξη ενός μόνο σημείου για την επίλυση προβλημάτων ορολογίας, πέρα από την εξυπηρέτηση που προσφέρει, συμβάλλει εξάπαντος στην ενοποίηση της ορολογίας που χρησιμοποιείται. Για το σκοπό αυτό δημιουργείται βιβλιοθήκη με έργα ορολογίας, λεξικά κ.ά. Ο αρχικός πυρήνας, που εμπλουτίζεται με έργα μελών της Εταιρείας και δωρεές τρίτων, επιβάλλεται να εξελιχθεί σε πλήρη βιβλιοθήκη που να συγκεντρώνει κάθε ελληνικό έργο ορολογίας και τα σημαντικά αλλόγλωσσα. Για το σκοπό αυτό δαπανάται και μέρος από τους πενιχρούς πόρους της Εταιρείας.

Οι πληροφορίες και οι γνωματεύσεις για ορολογία δίνονται με αλληλογραφία ή με τηλεπικοινωνιακά μέσα, αλλά όταν δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις θα υπάρχει και δυνατότητα πρόσβασης του κοινού στην Τράπεζα Ορολογίας. Για το θέμα αυτό εκτός από τη χρήση της βιβλιοθήκης θα μεταβιβάζονται ερωτήματα στα αρμόδια συλλογικά όργανα. Αυτή η εξυπηρέτηση θα συστηματοποιηθεί και θα προσφέρεται με αμοιβή για να καλύπτει τα λειτουργικά έξοδα.

Όσα επισημαίνονται στα προηγούμενα για τους κινδύνους που αντιμετωπίζει η ελληνική γλώσσα από την έλλειψη ορολογίας, έχουν γίνει κατανοητά από άλλους λαούς για τις γλώσσες τους. Το αποτέλεσμα είναι σε άλλες χώρες να έχουν συσταθεί κρατικές υπηρεσίες, οργανισμοί, επιστημονικές εταιρείες που εργάζονται για την ανάπτυξη της ορολογίας στη γλώσσα τους. Αυτά τα όργανα έχουν κατανοήσει τα προβλήματα της διαγλωσσικής συνεργασίας στην ορολογία και αυτό ακριβώς επιδιώκει και η ΕΛΕΤΟ. Έχουν αρχίσει επαφές για συνεργασία με εθνικές και διεθνείς οργανώσεις, σωματεία, επιστημονικές εταιρείες, που έχουν σχετικό σκοπό και δραστηριότητες.

Με τέτοιες συνεργασίες προκύπτουν σημαντικά οφέλη για την ελληνική ορολογία, αλλά και μπορεί και υποστηρίζεται η παραγωγή ελληνογενών όρων σε ξένες γλώσσες. Ως σήμερα η διεθνοποίηση ελληνικών λέξεων οφείλεται κυρίως σε αλλοεθνείς και σε αποσπασματικές προσπάθειες Ελλήνων που καλούνται να προσφέρουν βοήθεια σε ενδιαφερόμενους αλλοδαπούς επιστήμονες.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

- (1) Galinski, C., Terminology and Language, ISO Bulletin, Geneva, 20 (10) October, 1989, p. 8.
- (2) Τάσιος, Θ.Π., Το Συντονισμένο Ερευνητικό Πρόγραμμα της Γ.Γ.Ε.Τ. Απόδοση Ορολογίας στα Ελληνικά, Πρακτικά συνεδρίου "Τυποποίηση Ορολογίας", Αθήνα, Τ.Ε.Ε., 1992, σ. 247-254.
- (3) Βαλεοντής Κ., Καρδούλη Μ., Φιλόπουλος Β.Α., Η Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας, Πρακτικά συνεδρίου "Τυποποίηση Ορολογίας", Αθήνα, Τ.Ε.Ε., 1992, σ. 181-196.